

“ MEDIJSKA PISMENOST

JEZIK, MEDIJI I
KULTURA

SAVREMENA GIMNAZIJA

MASARIKOVA 5
(ULAZ IZ KRALJA MILANA)
PALATA BEOGRAD, SRBIJA
(011) 4011 223

**ŠTA JE MEDIJSKA
PISMENOST?**

**SPOSOBNOST
RAZUMEVANJA,
ČITANJA MEDIJSKIH
TEKSTOVA I
SPOSOBNOST DA SE
NA RAZLIČITE
NAČINE
SAGLEDAVAJU,
ANALIZIRAJU,
OCENJUJU I
KREIRAJU MEDIJSKE
PORUKE**

**KO JE MEDIJSKI
PISMENA OSOBA?**

**OSOBA
OSPOŠOBLJENA DA
KRITIČKI MISLI I
ANALIZIRA
NAJRAZLIČITIJE
FORME IZRAŽAVANJA**

**POSEDUJE VEŠTINE
KOJE IMAJU NAJŠIRU
PRIMENU I PRESUDNE
SU ZA KVALITETNO
FUNKCIONISANJE I
IZRAŽAVANJE U
SAVREMENOJ KULTURI**

MEDIJSKO OPISMENJAVANJE

School

**MEDIJSKO OPISMENJAVANJE JE
TEŽAK I DUGOTRAJAN PROCES I
NA NJEMU TREBA DA SE
SYSTEMSKI RADI.**

**POTREBNO JE DA SE TAJ
PREDMET UVODI U ŠKOLE, A NE
DA SE O MEDIJSKOJ PISMENOSTI
UČI SAMO KROZ IZBORNE
PREDMETE**

5 OSNOVNIH PITANJA MEDIJSKE PISMENOSTI

1. KO JE KREIRAO PORUKU?

**2. KOJE KREATIVNE TEHNIKE JE
AUTOR UPOTREBIO DA BI
PRIVUKAO MOJU PAŽNJU?**

**3. DA LI DRUGI LJUDI OVU PORUKU
MOGU DRUGAČIJE PROTUMAČITI
OD MENE?**

**4. KOJE SU VREDNOSTI, ŽIVOTNI
STILOVI I STAVOVI PRISUTNI, ILI
IZOSTAVLJENI IZ OVE PORUKE?**

**5. KOJA JE SVRHA OVA PORUKE/
INFORMACIJE?**

ŠTA JE KLIKBEJT?

**CLICKBAIT JE
ENGLESKA REČ
NASTALA SPAJANJEM
REČI CLICK (KLIK) I
BAIT (MAMAC),TE
DOSLOVNO ZNAČI
“MAMAC ZA KLIKOVE”**

**KLIKBEJT JE
SENZACIONALISTIČKI
NASLOV KOJI POGREŠNO
PREDSTAVLJA ČLANAK
ILI VIDEO PRILOG KOJI
NAJAVLJUJE, SA CILJEM
DA PRIVUČE
ČITATELJE/KE DA
KLIKNU NA TAKAV LINK**

KAKO PREPOZNATI KLIKBEJT NASLOVE?

**DIREKTNO OBRAĆANJE ČITAOCIMA
TJ. PISANJE NASLOVA U DRUGOM
LICU**

**"VRIŠTEĆI" NASLOVI SA IZRAZIMA
POPUT "ŠOKANTNO", "STRAŠNO",
"UŽAS", "SKANDALOZNO" ...**

**NASLOVI U OBLIKU NEDOVRŠENIH
REČENICA ("OTVORILA JE VRATA, A
ONDA JE...")**

**KORISTE "CAPS LOCK", KAKO BI
STAVILI NAGLASAK NA ODREĐENE
IZRAZE**

**NIZOVI UZVIČNIKA KOJI BI TREBALI
DA IZAZOVU OSEĆAJ HITNOSTI**

**ČESTO SE KORISTE FOTOGRAFIJE SA
EKSPPLICITNIM SADRŽAJEM**

**SVAKODNEVNA
IZLOŽENOST VELIKOM
BROJU TEKSTOVA SA
ELEMENTIMA
SENZACIONALIZMA,
AGRESIVNE
KOMUNIKACIJE UTIČE
NEGATIVNO KAKO NA
POJEDINCA TAKO I NA
DRUŠTVO U CELINI**

**KOJE OPASNOSTI „NOSE“
KLIKBEJT NASLOVI?**

**POJEDINAC ČITAJUĆI OVE
SADRŽAJE POSTAJE IMUN NA
SENZACIONALISTIČKU I
AGRESIVNU TERMINOLOGIJU.**

**ONA POLAKO POSTAJE
PRIHVATLJIVA I POČINJE DA SE
ŠIRI TJ. POČINJE DA IMA UTICAJ
NA SVAKODNEVNI ŽIVOT JER
OVAJ REČNIK POSTAJE
PRIHVATLJIV I VAN MEDIJA.**

**TAKOĐE, OVI SADRŽAJI ČESTO
DOVODE ČITAOCE U ZABLUDU
NETAČNO IH INFORMIŠUĆI ILI
ŠIREĆI LAŽNE VESTI ČIME IH
DODATNO MOGU UGROZITI**

ŠTA SU LAŽNE VESTI?

DEFINICIJA KAŽE DA JE REČ O FORMI VESTI KOJA SE SASTOJI OD NAMERNO PLASIRANIH DEZINFORMACIJA ILI TEORIJA ZAVERE KOJE SE ŠIRE PREKO TRADICIONALNIH ILI ONLINE MEDIJA

LAŽNE VESTI, ODNOSNO VESTI KOJE SE PLASIRAJU SA CILJEM DA SE JAVNOST OBMANE ILI DEZAVUIŠE, ČESTO SE JAVLJAJU U VREMENIMA KRIZE

LAŽNE VESTI NASTAJU U OKVIRU INFODEMIJE A ONA PODRAZUMEVA OGROMAN BROJ INFORMACIJA KOJE SU UPUĆENE JAVNOSTI I SAMIM TIM JAVNOST NE MOŽE DA RAZLIKUJE ŠTA OD TIH INFORMACIJA DOLAZI OD PRAVOG, A ŠTA OD LAŽNOG IZVORA

KAKO DA PREPOZNATE LAŽNE I MANIPULATIVNE SADRŽAJE?

**KTIVIRANJEM
KRITIČKOG MIŠLJENJA
I PREISPITIVANJEM
INFORMACIJA DO KOJIH
DOLAZE, ČITAOCI
MOGU DA ZAKLJUČE
KOJE SU INFORMACIJE
PRAVE, A KOJE LAŽNE**

**TO ĆE URADITI TAKO ŠTO ĆE
PRE SVEGA PROVERITI IZVOR
ODAKLE JE TA INFORMACIJA
DOŠLA, DA LI JE IZVOR POZNAT,
LEGITIMAN, DA LI SE RADI O
MEDIJU KOJI IMA ODREĐENI
KREDIBILITET KOJI POSTOJI
GODINAMA ILI JE REČ O NEKOM
NEPOUZDANOM SAJTU ILI
NEPOUZDANOM POJEDINCU, PA
SAMIM TIM POSTOJI I VELIKA
MOGUĆNOST OBMANE**

PROVERA TEKSTUALNOG SADRŽAJA

**NE ZADRŽAVAJ SE SAMO NA
NASLOVU, PROČITAJ CEO TEKST**

**PROVERI IZVOR INFORMISANJA
(KO JE OBJAVIO TEKST, DA LI JE
NAVEDEN AUTOR, KAKO SE
FINANSIRA Taj MEDIJ, KO JE
NJEGOV VLASNIK)**

**DA LI JE VEST JOŠ NEGDE
OBJAVLJENA ?**

**JEZIK KOJI JE KORIŠĆEN (DA LI
IMA IZRAZA
„SKANDALOZNO” „ŠOKANTNO”
„SRAMOTNO”)**

**KAKVE VESTI INAČE
OBJAVLJUJE Taj MEDIJ? (DA LI
SU PUNE
SENZACIONALISTIČKOG
SADRŽAJA?)**

PROVERA VIZUELNOG SADRŽAJA

**UKOLIKO JE IZVOR
FOTOGRAFIJE OSOBA ILI
ORGANIZACIJA KOJA JE VEĆ
RANIJE OBJAVLJIVALA LAŽNE
INFORMACIJE, VEROVATNOĆA
DA JE FOTOGRAFIJA DELIMIČNO
ILI POTPUNO LAŽNA JE VELIKA.**

**UKOLIKO SE NE NAVODI AUTOR,
ODNOSNO IZVOR FOTOGRAFIJE,
TO OSTAVLJA
MESTO SUMNJI.**

**SUMNJA MOŽE DA BUDE
OTKLONJENA UKOLIKO SE
ČINJENICE KOJE MOŽEMO DA
PROVERIMO POKLAPAJU SA
ONIM ŠTO JE NA FOTOGRAFIJI.**

**ZAŠTO JE VAŽNO DA
PREPOZNA MO LAŽNE
VESTI ?**

**SNAGA I POSLEDICE LAŽNIH
VESTI SU MNOGO VEĆE NEGO
ŠTO SE MOŽDA ISPRVA ČINI.**

**LAŽNE, OBMANJUJUĆE I
NETAČNE INFORMACIJE UTIČU
NA TO KAKO FORMIRAMO
MIŠLJENJE, KAKO SE LEČIMO,
KAKO GLASAMO..**

**LAŽNE VESTI BRZO PUTUJU,
LAKO SE ŠIRE A ZA ISPRAVKE
– DEMANTOVANJE
POTREBNO JE MNOGO VIŠE
VREMENA.**

PRIMERI LAŽNIH VESTI

2018. NIZ MEDIJA PRENEO JE VEST DA JE PENZIONISANI AMERIČKI PILOT DOBIO TUŽBU PROTIV SRBIJE „ZBOG TRAUMA KOJE JE ZARADIO TOKOM UČESTVOVANJA U BOMBARDOVANJU BEOGRADA 1999. GODINE“ I DA GA NA IME ODŠTETE ČEKA 2,15 MILIONA DOLARA. VEĆ NAREDNOG DANA JEDAN MEDIJ JE OBJAVIO KAKO JE „NATO PSIHOPATA“ UBIJAO CIVILE, A SAD TRAŽI ODŠTETU. VEST JE ZAPRAVO POTEKLA SA RUSKOG PORTALA ČIJI JE VLASNIK POTVRDIO DA JE TEKST SATIRIČAN I POTPUNO IZMIŠLJEN.

UMESTO ZAKLJUČKA

**IAKO NEKI PRIMERI
LAŽNIH VESTI DELUJU
BEZAZLENO ILI LIČE
NA POKUŠAJ ZABAVE,
MNOGO TOGA MOŽE
BITI ZLONAMERNO,
PA ČAK I OPASNO.**

**LAŽNE VESTI SE KREIRAJU SA
CILJEM DA UTIČU NA VEROVANJA,
STAVOVE ILI PERCEPCIJE LJUDI, ŠTO
ZA POSLEDICU IMA PROMENE U
NJIHOVOM PONAŠANJU. TO ZNAČI
DA ĆE, AKO UPADNETE U ZAMKU I
POVERUJETE LAŽNIM VESTIMA,
VAŠA UVERENJA I VAŠE ODLUKE
BITI POD UTICAJEM NEKOG
DRUGOG.**

**DODATNO, U POJEDINIM DELOVIMA
SVETA MOGU POSTOJATI PRAVNE
POSLEDICE ZA OBJAVLJIVANJE I
ŠIRENJE LAŽNIH VESTI.**

**NEMOJTE DELITI ILI LAJKOVATI
SADRŽAJ ZA KOJI NISTE SIGURNI DA
JE ISTINIT JER NEKOME MOŽETE
NANETI VELIKU ŠTETU**

SAVREMENA GIMNAZIJA MART 2021.

**ANJA TRIFUNOVIĆ
MAŠA TEŠOVIĆ
ANĐELA TADIĆ
TARA BOJOVIĆ
1-4**

